

GÖMÖR-KISHONT

VÁRMEGYEI KÖZLÖNY.

Társadalmi és megyei érdekeket képviselő hetilap. — A Gömörvármegyei községi- és körjegyző-egylet hivatalos lapja.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Tompá Mihály-utca 10. sz.

Ide intézendő a lap szellemi részét érdeklő minden közlemény és levelezés; továbbá előfizetések, hirdetés, nyilttér és egyéb felszólalás.

Telefon-szám: 52.

Telefon-szám: 52.

Felelős szerkesztő:

KOMÁROMY ISTVÁN.

Kiadó laptulajdonos:

ID. RÁBELY MIKLÓS.

Az előfizetés díja:

Egész évre 10 korona.

Félévre 5 korona

Egyes szám ára: 20 fillér.

A hirdetés díja:

Egy háromhasábos petítor térfogata . . . 20 fillér.

Nyilttér sora 50 fillér.

A szerkesztőség kéziratot nem ad vissza, bélyegtelen levelet nem fogad el. — Vidéki levelezőink kéretnek, hogy közleményeiket péntek délig megküldeni sziveskedjenek.

A kiadóhivatal hirdetését és nyilttéri közleményt csak szombat délelőtti 10 óráig fogad el.

A III. hadikölcsön.

Egy új pénzügyi útközetnek a riadó-ját kell megfujnom . . . a harmadik hadikölcsöntünk érdekében kell kedves vármegyém fiainak szívéhez szólnom.

Tizennégy hónapja küzdünk, vérzünk és diadalmaskodunk! A tizennégy hónapi emberfeletti küzdelem fáradtságai daczára nem torpant meg katonáink diadalmas előhaladása, meg kell tehát mutatni, hogy a nehéz gazdasági küzdelmek daczára is eleven és ifju az energiánk, bőséges az anyagi erőnk!

Gömörvármegye nem büszkélkedhetik erős anyagi gazdagsággal és mégis az első két hadikölcsön 17.000.000 koronás eredményével a legelső magyar vármegyék egyike lett.

Gömörvármegye megmutatta, hogy itthonmaradt vérei áldozni tudnak az értek vértük hullásával áldozókért, lelkesedni tudnak szeretett hazánk élet halál ügyéért s hűséges rajongással teljesítik kötelességüket.

Most ismét tanubizonyságot kell erről tennie. Kell, mert úgy kívánja a becsülete, a méltósága, a tekintélye!

S úgy érzem, könnyű a riadót oly sereg élén fujnom, mely tudja kötelességét, tette és harczrakész, meleg szívű és szívesen áldozó.

Rimaszombat, 1915. október hó 6-án.

Hazafias üdvözlettel:

Kubinyi, főispán.

Értekezlet a III. hadikölcsön ügyében.

A vármegyei székház nagytermében folyó hó 5-én nagyszabású értekezlet volt *Kubinyi Géza* főispán elnöklésével. A vidékről bejött nagyszámú közigazgatási vezetők, lelkészek, tanítók, jegyzők hangulata lelkes volt s a főispán nagyszabású, lendületes és szép beszéde mély hatást gyakorolt a megjelentekre. A hatást fokozta *Lukács Géza* alispán felszólalása és általában olyan meleg érzés uralkodott a jelen voltak lelkületében, hogy ha ezt az érzést a periferián át tudják vinni a nép lelkébe, a siker most is fényes lesz s a harmadik hadikölcsön

jegyzése nem fog mögötte maradni az eddigi szép eredményeknek!

Az értekezleten megjelenteket meleg szavakkal üdvözölte *Kubinyi Géza* főispán, előadta az értekezlet célját és találó vonásokkal eszeterelte azt a hazafias felbuzdulást, mely vármegyénk minden rétegében megnyilatkozik akkor, mikor a nehéz időkben áldozatok hozataláról van szó. Most ismét itt az alkalom, hogy a megtakarított tőkék rendkívül előnyösen gyümölcsöztesenek s tulajdonképpen csupán hasznos befektetésről lehet beszélni akkor, mikor az állam biztos kezébe teendő összeget minél nagyobb mennyiségben jegyezzük a hadikölcsönre.

Nagy, megérdemelt figyelemmel hallgatták a főispán hatalmas beszédét, melylyel az értekezletet megnyitotta s felhívta a megjelenteket, hogy a harmadik hadikölcsön jegyzésének minél intenzívebb és szélesebb körben való propagálását támogassák és a módokatokra vonatkozólag tegyenek javaslatot. — Maga részéről helyesnek tartaná, ha a rozsnyói közigazgatási járásban a II-ik hadikölcsön jegyzésénél követett eljárás volna irányadó a községekre vonatkozólag, azonban ez a magánosokra — kiknek szintén bőségesen ki kell venni részüket a jegyzésből — ez nem vonatkozik. Egyébként tájékoztatóul megjegyzi, hogy államkötvények (koronajáradék, regálé kártalanítási kötvények stb.) szintén elfogadtának a hadikölcsön jegyzésnél.

Lukács Géza alispán lelkesedéssel üdvözli a mozgalmat és szívet-lelékkel hozzájárul a főispán lelkes szavaihoz. A vármegyének mult, jelen és jövő nagyságához méltónak kell lenni s hagyományos hazafiai érzéssel kell kivenni részét a harmadik hadikölcsön jegyzéséből is. Melegen üdvözli a megjelenteket s kéri az értekezletet, hogy a megindítandó akció módzatait állapítsa meg.

Fényes Sándor, a rimaszombati takarékpénztár r.-t. kiváló vezérigazgatója mondott igen szép és hatásos beszédet, kiemelve, hogy a közigazgatási és pénzügyi sikerek titka a mai egyetértésben rejlik, mikor felekezeti, politikai, társadalmi és minden egyéb válszfallal ledől s mindnyájan együtt vagyunk, együtt lelkesedünk abban a táborban, mely nemzeti feladatot betöltésére vállalkozott akkor, mikor az igazságos ügy érdekében vívott háboru legfontosabb esz-közének: a pénznek megszerzésével igyekszik a hadsereget sikerekhez juttatni. — Kijelenti, hogy a pénzügyi intézetek fokozott tevékenységgel fogják támogatni az akciót. Helyesnek tartja a rozsnyói járás multan követett irányát, mert a községek kölcsönai így 900000 koronával gyarapították a második hadikölcsönt, a regálé és egyéb állami kötvények elfogadása is gyarapítani fogja nagyban az eredményt. De legnagyobb szükség volna arra, hogy a népnél heverő pénz mozgósíttassék.

A beszéd után nyomban felemelkedett rimakokovi *Knöpfler Károly* gyáros és nagybirtokos és bejelentette, hogy a vezetése alatt levő nyu-tyai takarékpénztár is kivészi részét a jegyzésből s ő maga személyében mint mult alkalommal, úgy most is 100000 koronát jegyez. Lelkes éljenzéssel vették tudomásul a bejelen-

tést, mire a főispán elismeréssel és meleg szavakkal mondott köszönetet s bejelentette, hogy Tornaljára folyó hó 7-ére hívott össze ugyan-csak a hadikölcsön jegyzés ügyében értekezletet s *Szent-Ivány József* bejei nagybirtokos szép levélben mentve ki az értekezletről elmaradását bejelentette, hogy 100000 koronát jegyez a hadikölcsön kötvényekből. Lelkes éljenzéssel fogadták ezt is s a főispán ezután rendkívül meleg, elismerő szavakkal emlékezett meg *Guttman* balogi segédjegyzőről, ki az *Osváth Dániel* főszolgabíró irányítása mellett a *Valkay* körjegyző közreműködésével valóban sikeres és nagyarányu akciót indított meg a legutóbbi hadikölcsön jegyzése érdekében. Az eredmény igazán szép volt, mert 120000 kor. jegyzés lett beszállítva e körzetből s ebben 60000 korona készpénz volt. — Az értekezleten jelen volt segédjegyzőt élénk és megérdemelt lelkes ovációban rész-sítették.

Dr. Kovács László polgármester a korporációk képviselőjében megjelentek közt kijelenti, hogy Rimaszombat város közönsége lelkesedéssel fog részt venni a hadikölcsön jegyzésében s a legszélesebb körben fog ez irányban akciót indítani.

Bihary István, a tankerület vezetésével ideiglenesen megbízott segédtanfelügyelő a tanítószag nevében szép szavakkal köszöni meg az elhangzott elismerő szavakat. A tanítószag ugy a békében, mint a háboruban törhetlen hűséggel és hazafiai lelkesedéssel teljesíti kötelességét. Azt kéri, hogy a közigazgatási bizottságnál teendő javaslatát, hogy az iskolai alapvagyron részére kihatott, körülbelül 180—200000 kor. hadikölcsön jegyzésére fordíttassék, a vezetőség támogassa.

A főispán üdvözli a vezetéssel megbízott tanfelügyelőt s köszöni az előterjesztést, melyet készségesen fog illetékes helyén támogatni.

A főispán lelkesítő és buzdító záró beszéde után az értekezlet véget ért.

A közéletreformja.

(H. G.) Egy esztendővel ezelőtt a közéletreform kérdése közigazgatási hatóságainkat közelebről még nem érdekelte, kivéve néhány nagyobb várost, melyekben szociális szempontok tették szükségessé, hogy a hatóság egynemely vonatkozásban beavatkozzék az elsőrendű életszükségleti cikkek árának alakulásába, az ország tulnyomó nagy része azonban csak hallomásból ismerte a közéletreform mizériákat és még kevésbé érdekelte a kérdés a hatóságokat, hiszen ugyszólván ment minden magától és több volt a kofa a piacokon, mint a mennyi kívánatos lett volna. Legkevésbé tekintette közigazgatási feladatnak a közéletreform szabályozását legfőbb köz-

ponti kormányzatunk, minek legmarkánssabb bizonyossága az, hogy közéleti osztálya a legutóbbi időkhöz tulajdonképpen egyik minisztériumnak sem volt, mert ha hangzottak is fel panaszok a megnehezülő létviszonyok miatt, már a háborút megelőző időben is, a központi kormányzat mindig azon a nézeten volt, hogy a jelentkező bajokon részben az önkormányzati hatóságok hivatottak segíteni, részben pedig segíthet bajain maga a közönség is, alkalmi jellegű vagy állandó fogyasztási szövetkezetek alapítása útján.

A háború azonban a maga soha el nem képzelt hatalmas arányaival felborított minden eddigi teoriát. Kevéssel a hadiállapot megkezdése után kitűnt, hogy mit jelent a nagy, eddigi egészen más életmódhoz szokott tömegeket a hadviselés érdekeinek megfelelően élelmezni és mit jelent ellátni egy egész ország lakosságának minden szükségletét, ugyszólván egyedül az ország erejére támaszkodva, megnehezített forgalmi és csaknem teljesen megbénított külkereskedelmi viszonyok közt.

A helyzet egyre súlyosabb, egyre kritikusabb lett, és már a háború hetedik-nyolcadik hónapjában egyenesen aggasztó jelleget öltött. Ma már nemcsak az élelmiszerek árának hihetetlen megrághatósága izgatja az ország lakosságát, hanem izgatja az a kérdés is, vajjon nem fog-e véglegesen elapadni sok minden, amit normális viszonyok között a létfenntartás elemi szükségletének tartanak.

Az ország igen sok részéből máris érkeznek olyan jelentések, amelyek igen alkalmasak arra, hogy a tagadhatatlanul jelentkező kishitűséget fokozzák. Csanád-vármegyéből, ahol a vármegye székhelyén még csak nemrég a lakosság tapsai közt községi husszégeket rendeztek be és nyitottak meg a közigazgatási hatóságok, az a hír érkezik, hogy a hatósági husszékot be kellett zárni, mert a vágómarha beszerzése immár a lehetetlenséggel határos. Ugyanígy hírek érkeznek Eperjesről is, ahol meg a magánmészárszék szüntették be üzemüket,

TÁRCZA.

Letarolt fák...

Letarolt fák gyászemléke
Nem is tudom már mivégre,
Mint valami sötét madár
Őszidőre csak visszajár...
Arad körül míg alszanak
Korhadt fákat állítanak...
S fel-fellobban titkos jelre
Egy-egy kis láng az éjjelbe...
Ősz sírásó sírvermet ás,
Aztán elül a sóhajtás...
Hull a fának sárga lombja
A bitóra, a sírokra...
Nem is tudom már mivégre
Jár vissza a múlt emléke,
Míg állunk a szent hely felett
Feltépni a régi sebet...
Én Istenem legyél velem,
Olyan furcsa most a jelen,
Ki reánk e mély gyászt hozta
Testvérünk lett száz harcokba.
Telek A. Sándor.

Egy kis halom, egy kis gödör.

Az utszélien a topolyafák sirva remegnek bele a közelgő ősznek a fuvalmába. Mintha

mert az üzemhez szükséges anyag beszerzése egyszerűen lehetetlenné vált. Szegeden a városi élelmiszer üzemmel fel kellett hagyni, mert hiányzott az üzem alapvető kelléke, maga az élelmiszer. Komoly hiányokról jelentenek egyéb helyekről is és ahol hiány elsőrendű élet-szükségleti cikkekben még nem is jelentkezett, kétségbeesett panaszok hangzanak fel az élelmiszerek újabb és újabb elviselhetetlen megrághatóságáról.

Pedig voltaképpen nincs ok semmi kishitűségre és orvosolhatatlan bajoktól nem kell tartani. A mostani zavarok egyedül a nagy rendszertelenségnek a következményei és elkövetkezésük természetes folyamánya az elkövetett mulasztásoknak.

Az élelmezési igazgatás — ha ugyan azt, ami eddig történt, igazgatásnak lehet nevezni — komoly és sürgős reformokra szorul. Hogy ez a reform eredményes is legyen, ennek első kelléke az, hogy megállapítsuk és beismerjük, hogy a rendkívüli viszonyok és a háború olyan feladatok elé állították a közigazgatást, hogy ezeknek megoldására a rendelkezésre álló közigazgatási személyzet nemcsak hogy elégtelen, de bizonyos tekintetben egyenesen képtelen is, mert közmegegedésre a feladatok legnagyobb részét csak akkor lehet megoldani, ha az élelmezési igazgatásba kereskedelmileg teljesen képzett — de üzleti érdek nélküli — egyének bevonatnak és ha az országosan vagy országrészenként központosítandó élelmezési szervezet vezetésébe a magasabb kommerciális tudás és rutin érvényesülhet.

Ezeket a szempontokat tartották szem előtt a Németbirodalom egész területén is, amikor kellő előrelátással már a múlt év vége felé hozzáláttak a birodalom közéleti szervezésének célravezető megszervezéséhez és egyedül ennek tudható be, hogy ma a Németbirodalom minden államában hasonlíthatatlanul kedvezőbb a helyzet, mint nálunk, az őstermelő Magyarországon.

De az elkövetett mulasztások még mindig jóvátehetőek. Csak erélyesen kell

mindegyiknek közös lenne a fájdalma, gyásza, olyan egyformán zizegnek mindannyian, tudja Isten miért van ez; de én is elszomorodom, ha füllembe csendül titokzatos sugásuk-bugásuk, ha látva, hogy a kis levélke remegni kezd, rezegni, mint az éj királyának a palástja, mikor a berkek bokrait éri.

Harczedzett fa mind: a múlt télen beleestek a tűzvonalba és a halál bömbölő aratásába...

Azóta mennyi szomorú arcot láttak fel s alá menni, hány hontalan sorsüldözöttet a poros országuton. Ha a mellettök levő sóhajokból kereszttek alakultak volna, temető lett volna már rég az egész világ.

Az egyik fa egy veterán katona képét mutatja. Megnézem. Az egyik fele a nyár, a másik fele a tél. Az egyik fele száraz, a másik fele zöld. Körülötte letörtött faágak. A fa előtt az országuton egy kis gödör tátong. Ugyan mit akartak ide temetni, itt ezek a fák? A fa alján négyszög alakban ki van a kéreg vágva. A négyszög fehér. Rajta elmosódott betűk, gondolatok tánczólnak. Megnézem, hogy vajjon mi lehet egy ilyen fakérgen. Egy kezdetleges vers nyomai észlelhetők rajta. Még el nem mosódott strófáit itt közlöm:

„Harczi zaj. Zeng az ég golyók zajától,
Kérdem az eget Urától: Meddig küzdünk még?
Meg lesz-e munkánk béré, Lesz-e nyugalom végre,
Hisz szenvedünk rég. Itt ha-

hozzálatni a munkához és egy merész fordulattal áttérni arra az új irányra, amely az egyedüli célhoz vezet.

Az élelmezési igazgatást lehetőleg cenzuralizálni kell és minden körülmények között gondoskodni az összes közéleti kérdések egységes központi irányításáról.

Ugy tudom, hogy e tekintetben már történtek is bizonyos kezdeményező lépések és hogy már igen komoly tárgyalások folynak élelmezési igazgatásunk megfelelő reorganizálására. Az egész ország lakossága türelmetlenül várja ennek elkövetkezését, mert a mostani állapot már valóban elviselhetetlen. Néhány heti alig észrevehető enyhülés után már most újból rohamosan szöknek fel a lét-fenntartásához szükséges legelemibb cikkeknek árai és ma már nemcsak szociálpolitikai szempontok teszik szükségessé a legerélyesebb akciókat, hanem politikai szempontok is, mert csak egy megalégedett vagy legalább is anyagi és létfenntartási gondoktól mentesített nemzettel lehet további áldozatkészséget és kitartást feltételezni.

Vármegyei rendes őszi közgyűlés.

Hirdetmény.

12726. sz. — A törvényhatóság rendezéséről szóló törvény és vármegyei szabályrendelet értelmében megtartandó vármegyei rendes őszi közgyűlés határidejéül Főispán ur ömeltőségével egyetértőleg *f. évi október hó 28—29. napjának d. e. 10 órája Rimaszombatban a vármegyei székház nagytermébe* tüzetett ki.

Midőn erről a vármegye közönségét értesitem és a bizottság tagjait személyesen megjelenésre hivatalból tisztelettel felkérem, egyúttal köztudomásra hozom, hogy ez alkalommal a köztanácskozás kiválóbb tárgyait a nyugdíjazás folytán megüresedett garamvölgyi járási főszolgabírói és az ugyancsak nyugdíjazás folytán megürült egy szolgabírói, majd ezen választások eredményéhez képest esetleg más megüresedhet tisztviseléseknek választás útján való betöltése, továbbá 1916. évi vármegyei háztartási költségeloirányzat, a gyámoltak és gondnokoltak készpénzbeli vagyonának takarékpénztári elhelyezés iránti intézkedés, a vm. szabadrendelkezési pénztár 1916. évi kiadásai fedezhetésének biztosítása céljából szükséges vmegyei pótdadó kulcsának megállá-

lál terjeszti szárnyát, Rombol s tég a gyilkos grá...

*

Az utszélien topolyafák zizegnek. Mindegyik olyan bus, olyan szomorú. Az egyik olyan, mint egy veterán katona: meg van tördelve, tépve. Az egyik fele száraz, a másik fele zöld. Előtte egy mély gödör fekszik, melyben néhány víz-csepp neveti vissza az eget. A gödör mellett néhány kék és fehér lepke csintalankodik. Bebeleszáll és felkap egy atómot a vízből. A jelenet oly szép, oly kedves, hogy megmarkolni szeretném a boldogságukat. A fa mellett egy kis halom, rajta egy kereszt és néhány betű: Göndör Pál.

*

Az utszélien topolyafák zizegnek. Már menni akarok. A verset még egyszer átolvassom. A versnek a címe: „Harczi zaj” és utána két betű: G. P. Az uton utasok mennek. Az öreg fán egy harkály jelenik meg és elkezdi kopogni: a kérget üti, vési. Elindulok. Magam körül tömeg sirokat látok. Vagy 30 lépésnyiről visszaneztek. A fára tekintek, a dombra, az ország-utra és a gödörre. A lepkék gond nélkül repdesnek a kis tócsa felett és a harkály csak tovább kopog.

Marencsin Zoltán.

pitása, valamint az 1886. XXI. t.-cz. 46. § a értelmében a tárgysorozatban szabályszerűen kihirdetendő egyéb közérdekű vmegyei közügyek fogják képezni.

Rimaszombat, 1915. szeptember 29-én.

Lukács, alispán.

Világháború.

Mostanában meglehetősen csendes az északi harcztér hosszú vonala. Nem azért, mintha egyáltalában nem volnának harcok, hanem mert a múlt hetekhez és hónapokhoz mérve jóval lassabban folyik a dolog. Az öt hónap óta folytonosan vert orosz hadak egy kicsit meg is emberelték magukat, amennyiben az alig egy-két hétig képzett ujonczokat a frontra vitték és offenzívába kezdtek, a mely ugyan mintegy két heti dicsőség után befejezte pályafutását. Ujabban persze a nedves sáros időjárás is hozzájárult az ügyek lassabb menetének hátramosztásához, legujabban pedig minden népek és nemzetek szeméi a Balkánon függnek, onnan várják a harcok kiújulását és a döntés közeledését.

De azért folynak harcok az orosz harcztéren is, máshol is.

Az orosz harcztéren talán a legmozgalmasabb képet mutatja most a legészakibb rész, különösen Dünaburg környéke, ahol a német seregek erősen operálnak nemcsak a nyugati oldalon, de már a délkeleti felé is igyekeznek, mert a Drisvijati tó környékén sikeresen harcoltak az oroszok ellen, valamint Krewno táján is Dünaburgtól nyugatra. Ilyen előjelek után Dünaburg körülrzése nem késhetik sokáig. — Kosianyánál s a Visniev tótól délre is voltak változó harcok.

Meglehetősen csendes képet mutatnak a jelentések Riga vidékéről, valamint a Minszk felé előretolt bajor csapatokról, akik a mieink szomszédságában operálnak.

Pinszk tájékáról már egy hét óta csendet jelentenek.

A Rokitno mocsaraktól délre, közvetlen a mocsárterület szomszédságában harcoltak, mert legujabb jelentés szerint Cartoriszktól nyugatra harcok fejlődtek.

A volhyniai várháromszög tájain csend uralkodott, ugyanugy Galicziában is, de már Bukovina és Besszarábia határán nagy harcok folyhattak, mert az orosz tömeges támadások nagy veszteségeiről érkeztek jelentések.

A délkeleti, vagyis a szerb harcztéren már nemcsak ágyuzásról és bombázásról volt szó, hanem a harcok lángja átesapott Szerbiába, ahol a Drina torkolatvidékeire beütő csapataink foglyokat ejtettek. Csütörtökön a Száván és Dunán több helyen átkeltek a szövetséges seregek, a kik a folyamon túl megvetették lábukat s Belgrádot is viaskodtak. Hasonlóképen harcokat jelentenek a montenegrói határról.

Az olasz harcztéren a tioli vonal több helyén véres vereség érte az ellenséget. Ugyancsak a Tonale szakaszon, a vilgereuthi és lafrauni fensíkokon is súlyos veszteséggel kellett a támadó olaszoknak visszavonulniok.

A francia flandriai harcztéren úgy látszik, kudarcot vallott az entente erői-

kődése, mert nagy tulerővel megindított támadásaik dacára, sehol sem sikerült a német seregek ércfalát áttörni. Igaz ugyan, hogy két-három helyen, a Champagneban és Arras táján sikerült egy-két kilométer előhaladást tennie az ellenségnek, de ennek igen drága ára volt: csaknem 200,000 emberbe került, a németek is vesztettek, de sokkal kevesebbet. Még folynak egyes helyeken a harcok s a németek sikeres ellentámadásokat intéznek egyes elvesztett állások visszaszerzése érdekében.

Panaszokat olvasunk német részről a semleges államokhoz intézve, mert az angolok és francziák színes csapatai vad és embertelen módon bánnak el a német sebesültekkel, akik magukkal tehetetlenül fekszenek a harcztéren.

A Dardanelláknál — úgy hírlik — megszűnnek a harcok. Az entente csapatai a szerbek segítségére Bulgária ellen akarnak fölvonulni és olasz csapatok is részt vennének. Talán ide czéloznak az olasz front mögötti mozgások és a veneziai vonaton történt szállítások.

Az oroszok Bulgáriához ultimátumot intéztek s ez igen üdvösen sietteti a balkáni eseményeket és úgy látszik, jó diplomáciai fordulatok gyors előidézésére is hasznos. Oroszország persze személyesen nem igen fog a Balkánon részt vehetni, mert nagyon el van foglalva otthon, miután vagy 300,000 négyzetkilométer területét elfoglalták vitéz szövetséges seregeink, tehát akkorát, mint Ausztria örökös tartományai.

Ez Oroszországnak nagy gondot okoz, de majd harcolnak helyette szövetségesei, már amint birnak.

Ugy látszik, a Balkánon játszódik le az utolsó felvonás.

Hogyan kapunk több búzát?

A tavaszi kukoriczakenyér megtanított a buza megbecsülésére. Igaz, hogy a buza már régen megérdemelte volna azt a figyelmet, de sajnos, nálunk mint mindenre, úgy erre is saját nyomoruságunk kényszerített. Magyarországnak első terménye a buza, ugyanez áll jóformán vármegyénkire is. Mégis mit látunk évtizedek óta? A míg az inkább ipari Németország átlagos holdankinti búzatermése 11 mmázsa, addig a földmivelő Magyarországaé 6—7 mmázsa. Magyarország talaj és éghajlati viszonyai a búzatermelésre már természetből fogva kitűnőek, míg Németország ezzel nem dicsekedhetett. Mi tette mégis a holdankinti átlagot a németeknél a miénkkel szemben oly magassá? A német gazda tudása, szorgalma, reális gondolkodása. — Míg hazánkban a mezőgazdasági szakértelemnek tekintélye majdnem a semmivel egyenlő, addig az ipari Németországban a mezőgazdasági tudásnak megbecsülése, annak értékelése első helyen áll. Ezért olcsóbb a német piac. — Panaszkozhatunk a nagy drágaság miatt, szidhatjuk ezt, szidhatjuk azt, ideig-óráig intézkedésekkel csitíthatjuk a bajt, de gyökeres, tartós javulást egyedül a többtermelés nyújthat. — Éppen ezért legmelegebben üdvözölhetjük a „Gömör-Kishontvmegyei Gazdasági Egyesület”-et, hogy ezen válságos időkben a szög fejére kíván ütni és hogy legfőbb terményünknek: a búzának terméstokozása érdekében mozgalmat indított.

A Székács-féle nemesített búzából 148, a

gróf Széchenyi somogy megyei uradalomból 100 (fehér kalászu tarbuza), a diószegi tarbuzából ugyancsak 100 mmázsa búzát hozatott, hogy ezt megyénkbeli gazdáknak kiadva, próbatelmeleket végeztessen. — Ugy tudom, hogy az 1915—16. termelési évben 10 gazda fog kísérletet végezni, ezek közt a helybeli földművelőiskola kurincai gazdasága, a hol kísérletezési czélokra a teljesen egyforma minőségű talajon a táblák kihasználhatók olyformán, hogy azok az iskolai épületek szomszédságában a fötől bárki által könnyen megtekinthetők. A kísérletezők kötelesek lesznek az első utántermés 50 százalékat Gazdasági Egyesületünk Gép-, Áru- és Vetőmagértékesítő Szövetkezetének kiostálva visszaadni további vetési czélokra.

Azoktól a gazdáktól, akik a teljes vételár kifizetését vállalták magukra, az 1916. augusztus 16-án érvényben levő legmagasabb áron felül 2 koronával váltják be az első utántermés 50 százalékat. Azok a kísérletezők pedig, kik vetőmagot a szövetkezettől vettek, mmázsanként 5 koronával kapnak magasabb árt kísérletezési első termésük 50 százalékaért. Az első utántermés másik 50 százalékat ki-kij saját czéljaira vetőmagul visszatarthatja.

E kísérletezéseknél különös érdekességre tarthat számot a Székács-féle nemesített buza, amelyről — egészen szokatlanul — még a napilapok is nagy dicsőrelemlékezők meg. És méltán, mert a Székács-féle nemesített buza az eddigi kísérletek kétségbevonhatlan tanúsága szerint legtöbb helyen 2—3 mmázsaival termelt többet, mint az addig termelt buza; hogy ez mit jelent, megmutatja a következő számítás:

Gömör megyében az 1914/15. évben búzával kerekben be volt vetve 47000 hold, ha minden hold 3 mmázsaival terem többet, ez az eddigivel szemben 141 ezer mmázsa búzát többet jelent, a mit csak a régi árak szerint értékelve: két millió 820 ezer korona. — Csak egy megyében is micsoda nagy összeg ez, hát az egész ország területére átszámítva.

A buzanemesítést a németek kezdték meg, az ott elért nagy eredmények láttára hazánkban Cserháti Sándor, a magyaróvári gazdasági akadémia európai híru tanára fogott a buzanemesítéshez, majd halála után a hozzá méltó tanítványok: Grabner Emil, az országos magnemesítő intézet igazgatója és Székács Elemér, az árpádhalmi (Csongrádm.) uradalmi nagynevű kormányzója. — A magyar gazdák, amikor látták Németország nagyobb termését, vetőmagot onnan kezdetek hozatni, azonban csakhamar bebizonyosodott, hogy a németországi vetőmag nálunk nem válik be, mert a mi talaj- és éghajlati viszonyaink mások. Ezért kellett nálunk is, a bár ferasztóbb és lassabb, de annál fényesebb eredménnyel járó magnemesítéshez hozzáfogni.

A magnemesítés, bár lelkiismeretes munkát kíván, mégsem olyan nehéz, hogy ezzel nem foglalkozhatnánk gyakorlatilag is. A magnemesítésnél a termelő a természet utmutatásait veszi irányadóul. A mint az állatvilágban az egyik állati egyed edzettebb, betegségekkel szemben ellentállóbb, nagyobb termelő képességű, mint többi hasonló viszonyok közt lévő társai és utódai is ilyenek. Ugyan így van a növényvilágban is. Ha egy búzátáblán szemlét tartunk, azonnal rájövünk, hogy az egyik kalász szebb, termettebb mint a mellette lévő szomszédai. A magyar búzának főleg három hibája van: keveset terem, könnyen megdül és a rozsdá erősen támadja. Főleg ezen bajokon kell segíteni, a mi csak eredményesen magnemesítés útján lehetséges.

A magnemesítők úgy tettek, hogy pl. ki-

válogatták a legbővebb termésű kalászokat, és ha ezek elég erős szalmájuk voltak és a rozsdá nem bántotta nagyon, akkor ezt külön választották a többtől és hogy később is eligazodhassanak: számmal látták el és mint vetőmagot tovább szaporították. Az egyes tulajdonságok kiválósága szerint jöttek létre különféle számú, típusú buzáék. Az csak természetes, hogy az így kiválogatott buza után csak kiváló minőségű, az eredeti jó tulajdonságokkal rendelkező buzáék nyerünk.

Azonban a mi állott a fent említett Németországgal szemben Magyarországra nézve, ugyanaz állhat szűkebb értelemben véve vidékünkre is. És kérdés, hogy a mi például fényesen termett Csongrádmegyében, így terem-e a mi más talaja és éghajlatu Gömörmegyénkben? Ezért igen helyeslem Gazdasági Egyesületünk vezető férfainak amaz intézkedését, hogy bár kiindulási pontul eredeti vetőmagot szerzett be, a továbbiakat a mi talajunk és éghajlati viszonyainknak megfelelőleg saját gazdái által kívánja termeltetni. — Az így nyert vetőmag biztosan be fog válni. A kísérletek egyforma körülmények közt egyenlő nagyságu táblákon fognak végezteni; a termés-eredmények — a melyekről annak idején e helyen a megemlékezést kívánatosnak tartom — a kezdeményezés helyességét bizonyára igazolni fogják.

A munka, melyet később még gazdaközösségünk — erős a hitem — folytatni fog, a mily hasznos, ép oly nemesítő és felemelő lesz.

Földművelő népünk túlnyomó többsége a harctéren küzd, akik közül — mint eddig, úgy ezután is — sebesülten, fél lábbal, fél karal fognak sokan haza jönni.

Az elveszett fizikai erőt, fizikai munkát a szelleminek kell felváltania. Ez a mezőgazdaság körében is igen szépen lehetséges, csak az ediginél nagyobb lelkesedéssel, buzgalommal kövessük vezető köreink utmutatásait.

Kurincz, 1915. október 7.

Szőke Mihály, gazd. tanár.

Esküdtszéki tárgyalások.

Az októberi esküdtszéki ciklus folyó hó 4-én, hétfőn kezdődött a rablás büntetével vádolt Szihalszki András (mocskár) elleni bűnügy tárgyalásával, Kolbay Sándor kir. törvényszéki elnök elnöklelte alatt, Smál Gyula kir. járásbíró és Madarassy Gyula kir. törvényszéki albiró, valamint Gyürky István kir. törvényszéki jegyző részvételével.

A vádhatóságot dr. Mészáros István kir. főügyési helyettes képviselte, a védelmet pedig dr. Stern Jakab ügyvéd látta el. Mint orvosszakértők: dr. Zehery István törvényszéki orvos és dr. Kármán Aladár kórházi tb. igazgató-főorvos jelentek meg.

Esküdték voltak: Mihály András, Bábás József, Lehoczki György, Micske Gusztáv, Grósz Miksa, Pósa Lajos, Koós Miklós, Kún István, Bornemisza Elemér, Vicián János, Olman István, Vanécsik István mint rendes, Mispál István és Klimó Samu mint pótesküdték.

Az eset az volt, hogy Kovács György málnapataki földműves 1915. február 10-én Vágó községben ökreit eladva, az elfogyasztott áldomásoktól kissé italos állapotban indult hazafelé s az ujtalfalvi malom közelében hozzá csatlakozott Szihalszki András, a ki azon ürügy alatt, hogy rövidebb uton vezeti őt Ujtalfalva község felé, egy járatlan ösvényre csalta, ott pedig botjával leverte és a nyakába akasztott vászon zsacsokot mintegy 380 korona tartalmával együtt leszakította, az eszméletlenül fekvő embert pedig ott hagyta a hóban, a hol csak több óra elteltével találták meg és alig tudták életre kelteni.

A bizonyítási eljárás befejezése után dr. Mészáros István kir. főügyész elmondotta szépen kidolgozott és sok lendülettel előadott vádbeszédét, melyben a tényállás ismertetése s a bizonyítékoknak és az ügy jogi részének fejtegetésével kimutatta, hogy ebben az esetben su-

lyos testi sértéssel, mint súlyosabb jogi minősítést maga után vonó körülménnyel párosult rablás büntette forog fenn.

Dr. Stern Jakab védő arról igyekezett meggyőzni az esküdtteket, hogy a vádlott összeszólalkozás miatt verte meg a sértettet és csak később jutott eszébe a pénz eltulajdonítása, tehát csak testi sértés vétsége és lopás büntette forog fenn.

Az elnöki resumé után, mely az új törvény értelmében a hallgatóság kizárásával folyt le, az esküdték a határozathozatal végett visszavonultak. A verdikt az ügyési kérdésekre adott igenlő választ s így a bíróság Szihalszki Andrást súlyos testi sértéssel párosult rablás büntetésben mondta ki bűnösnek és elítélte az eryhítő körülmények figyelembe vételével 6 évi fegyházra. Az ítélet jogerős lett és a tárgyalás 4-én délután 5 órakor véget ért.

* * *

Másnap, 5-én kezdődött a rablás és gyilkosság büntetével terhelt Machan János és társai bűnügyének tárgyalása, melyben az esküdtszék három napi tárgyalás után, este 11 órakor hozott ítéletet.

A tárgyaláson Cseh István kir. ítéltáblai bíró elnökölt, a tanács tagjai voltak: Fodor Zoltán kir. törvényszéki bíró és Kovács Géza kir. járásbíró; a tanácsjegyzői tisztet dr. Zemann László kir. törvényszéki jegyző látta el. A közvádat Lehoczky Márton kir. ügyész képviselte, a védelmet pedig dr. Krausz Gyula, dr. Weinberger Rezső és dr. Bródy Miksa ügyvédek látták el. Mivel a vádlottak közül kettő még fiatalok, a patronázs egyelet is képviselve volt Simon Mihály ref. lelkész személyében. Orvosszakértőkként behívták: dr. Hensch Géza és dr. Rátz Endre jolsvai orvosok mint bonczoló szakértők és mint tanúk, dr. Zehery István kir. törvényszéki és fogházorvos és dr. Kármán Aladár kórházi főorvos mint a vádlottak elméleti állapotát megvizsgált orvosszakértők.

Esküdték voltak: Mispál István, Dudás József, Bábás József, Lehoczky György, Klimó Samu, Mihály András, Tomcsányi István, Vanécsik István, Vicián János, Kún István, Koós Miklós, Muránszky Béla mint rendes, Lados András és Kovács Pál mint pótesküdték.

A jolsvai rablógyilkosság 1915. márczius 21-én este történt abban a keskeny, sötét utcában, mely a jolsvai műmalom és a róm. kath. plébániakert között a malomárok mentén húzódik. Ezen nap délután a jolsvai nagyvendéglő ivó helyiségében mulatott két suhancz: Machan János lakatostanoncz és Kekenyák András földműves, akik irigy szemekkel nézték a szomszéd asztalnál cigányzene mellett mulató Német András magnezitgyári munkást. Látták, hogy a munkásnál pénz van, mert 20 koronát is váltott s ezért feltűnő magaviselettel igyekeztek a munkás figyelmét magukra vonni, aki észre is vette ezt és borral vendégelte őket. A két legénynek azonban ez nem volt elég, hanem elhatározták, hogy a munkást ki fogják rabolni, ha majd hazafelé megy. Bevatták tervükbe az ivó melletti helyiségből leleselkedő Pausura András mindenest is és mikor Német András este 9 órakor ittasan hazatel ment, mind a hárman utánna siettek és a műmalom turbinája előtt utól is érték. Rövid tanácskozás után megkezdtek a támadást és pedig úgy, hogy először a plébániakert omladozó kőkerítéséből emberfőnyi nagyságu követet dobáltak utána, azután megrohanták, a földre rántották, pénztárcáját a zsebéből kivették és óralánczát leszakították. De ez még nem volt nekik elég, hanem a földön eszméletlenül véresen fekvő embert Kekenyák András megragadta és társai jelenlétében bedobta a malomárok tajtékzó örvényébe, a hol meg is fulladt. — A hullát a műmalom fömlőjára fogta ki a vízből másnap délután, a vádlottak pedig áldozatuknak a vízbedobása után elsiettek a „Zöldfa” vendéglőbe és ott a rablott pénzen: összesen 16 korona volt — megosztották.

Maga a bizonyítási eljárás két napot vett igénybe. A vádlottaknak a részletekre nézve egymástól sokban eltérő vallomása nagyszámu szembesítést tett szükségessé, amelyek nagy részben tisztázták az eltéréseket.

5-én délután nyújtotta be a kir. ügyész az esküdtékhez intézendő kérdések tervezetét, s a védők szintén javasoltak kérdéseket. Ezután az

elnök félbeszakította a tárgyalást, amely 6-án reggel 9 órakor kezdődött a bíróság által megállapított kérdések felolvasásával. 20 kérdést állapított meg a bíróság, melyeknek felolvasása 1/4 órát vett igénybe.

Ezután a vád- és védbeszédek következtek. Lehoczky Márton kir. ügyész a tényállás előadása után részletesen fejtegette a kérdések jogi természetét, csoportosította azokat a bizonyítékokat, amelyekből az látszik, hogy a vádlottak nemcsak a Német András kirablását, hanem megölését is előre elhatározták, de figyelmeztette az esküdtteket azokra a ténykörülményekre is, amelyek az előre megfontolt ölési szándék ellen szólnak és gondos mérlegelést igényelnek az esküdték részéről, mert a leg súlyosabb büntett, a gyilkosság csak akkor állapítható meg nyugodt lelkiismerettel, ha az ölésre irányuló szándék megfontoltsága nem kétséges. Meggyőző érvekkel támogatott, szépen megépített nagyszabásu beszédét nagy figyelemmel hallgatták.

Még a délelőtt folyamán mondta el védbeszédét dr. Krausz Gyula ügyvéd, mint a 21 éves Machan János védője és dr. Bródy Miksa ügyvéd, mint a fiatalok Kekenyák András védője. A szintén fiatalok Pausura János védője: dr. Weinberger Rezső ügyvédnek védbeszédjére délután került a sor. Mind a három védő részletesen fejtegette azokat az okokat, amelyek a vádlottak bűnének enyhébb megítélését vonják magok után.

Az ügyési replika mind a három vádbeszédre kiterjeszkedett, mire a védők mind nyájan válaszoltak.

Este 8 órakor volt kész a verdikt, amely szerint Machan János és Kekenyák András szándékos emberöléssel párosult rablásban, Pausura András pedig egyszerű rablásban bűnös.

Ezután az az érdekes jogi eset következett, hogy a kir. ügyész mind a három vádlottnak a szándékos emberöléssel párosult rablás miatti elítélését indítványozta, mivel ezen büncselekmény a törvény szerint akkor is valamennyi tette társra fenforog, a magát az emberölést csak egyikük követte el, a verdikt pedig az emberölés fenforgását az összes ténykedésekre és a Machan János és Kekenyák Andrásra vonatkozó jogi kérdésekre adott válaszban megállapította.

Este háromnegyed 11 órakor hirdette ki az elnök az ítéletet, mely szerint Machan János szándékos emberöléssel párosult rablás büntette miatt 10 évi fegyházra, Kekenyák András ugyanezen büncselekmény miatt a fiatalok fogházában töltendő 8 évi fegyházra, Pausura András pedig egyszerű rablás miatt szintén a fiatalok fogházában töltendő 5 évi fegyházra lett ítélve.

Az ítélet ellen a kir. ügyész több rendbeli semmisségi panaszt jelentett be, Pausura András és védője megnyugodtak, a másik két vádlott és védők azonban semmisségi panaszokkal éltek.

A III. hadikölcsön kibocsátását ismertető körlevelét a Rimaszombati Takarékpénztár már szétküldte. A lapunkhoz csatolt ezen körlevél tartalmát olvasó közönségünk szives figyelmébe ajánljuk!

Hirek és vegyesek.

A király nevenapja. Koronás királyunk nevenapját október hó 4-én szokott módon ünnepelték meg szélteben az országban. Városunkban is kitűzték a nemzeti lobogót a középületekre s a róm. kath. templomban a hivatalos notabilitások jelenlétében ünnepi hálaadó istentisztelet volt. A misét Szeman Endre prépost-plébános teljes segédlettel tartotta.

— **Serényi Béla gróf — huszárhadnagy.** A honvédségi Rendeleti Közlöny élén a következő királyi dekrétum olvasható: „Ő császári és apostoli királyi felsége tolyó évi szeptember hó 28-án Bécsben kelt legfelsőbb elhatározásával: dr. kisserényi gróf Serényi Béla belső titkos tanácsos, szolgálaton kívüli minisztert, a lovassághoz hadnagygyá, a m. kir. honvédség szolgálaton kívüli viszonyában legkegyelmesebben kinevezni méltóztatott. Rang: 1915. szeptember 28. Lakhely: Budapest. Besztergály: a budapesti honvéd kerületi parancsnokság nyilvántartásába. Csákószin: szürke.”

Serényi Béla gróf putnoki nagybirtokos, köztudomás szerint az első és második munkapárti kabinet földművelési minisztere volt s a párt tagjai a kinevezés alkalmából táviratban és levélben tömegesen köszöntötték őt.

Október hatodika. A nemzet vértanúinak emléknapját a rimaszombati egy. prot. főgimnázium évenként szokásos kegyelettel az idén is iskolai szünettel ünnepelte meg.

Iskolai felügyelet. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter az 1915—16. tanévre a tiszai egyházkerület főhatósága alá tartozó rimaszombati egy. prot. és a rozsnói ev. főgimnázium látogatásával és az állami felügyelet gyakorlásával *Jurkovich* Emil beszercebányai tankerületi főigazgatót bízta meg.

Negyedszázados orvosi jubileum.

A mai néhez időkben ritkán fordul elő, hogy a személyes vonatkozások előtérbe kerüljenek, mert hiszen mindnyájunknak szívét, lelkét áthatja a közügyek intézése s a nemzeti közérdek lankadatlan szolgálatában álló hazafias kötelességérzet. És mégis lehetetlen meg nem emlékeznünk a Vashegyen hosszú idő óta köztisztelt és szeretet közepette eredményesen és áldásosan működő dr. *Krcs* Gyula bányaműorvosról, ki — mint laptársunk: a „Murányvölgye” írja — most töltötte be orvosi működésének negyedszázadát. Zajtalanul, de sikerteljesen és fáradhatatlan buzgósággal működik a nagy vidék egészségügye érdekében a kiváló és nagy tudású orvos, ki gyöngéd bánásmódjával, önteláldozó munkásságával hivatalos működésében lelkiismeretes pontosságával méltán megérdemli nemcsak a szenvedő emberiség hálaát, de a közelismerést és különösen a Rimamurány vasmű r. t. elismerését, melyre kitűnő szervező működésével és kis kórháza kiváló vezetésével is részvált. Említett laptársunk következőket írja városunk szülöttének negyedszázados működési évfordulója alkalmából: „Dr. *Krcs* Gyula vashegyi kiváló orvos most töltötte be orvosi működésének 25 ik évét. Ebből a 25 évből 23 Vashegyre esik, mely idő alatt *Krcs* működése körén messze túlterjedő közbecsülést és szeretetet érdemelt ki. Érdemei legfőképpen az orvosi működése kiválóságából fakadnak s nagy emberbaráti tevékenység szószólói is. *Krcs* jubileuma alkalmából szűk baráti körben a vashegyi bányatelep tisztviselői, uri emberei üdvözölték, mikor is tiszteletére kedves estélyt rendeztek. Ennek folyamán a jubiléum *Tihanyi* Lajos rákosi plébános és *Mánó* telegi igazgató-tanító keresetlen szép szavakkal köszöntötték fel.”

Főiri adomány. A néh. gróf *Andrássy* Dénes örököse gróf *Széchenyi* Aladár Krasznahorkaváralja ura 25000 koronát adományozott Zboró sárosmezei község újraépítéséhez. Ez alkalmából gróf *Széchenyi* Aladár a következő levelet intézte Sárosmezei alispánjához, *Taby* Józsefhez: „Nagyságos Alispán ur! Elszomorodott szívvel láttam Zboró község rettenetes sorsát. Bejelentem, hogy a község újrafelépítéséhez 25000, azaz huszonötezer koronával fogok hozzájárulni. Adományom indokai: 1. hogy lehetővé tegyem, miszerint ezen, hazai történelmünk egy dicső korszakának emlékezetes helye a késő utókor részére fennmaradjon, 2. kegyelemem néhai anyai nagyatyám, *Andrássy* György gróf emléke iránt, ki Sárosmezei főispánja volt és 3. mert György fiam Zborónál két ütközetben részt vevén, vitézül harcolt hazáért és királyért. A háboruban feldúlt tüzelyhelyeket újrafelépítő országos bizottsággal már érintkezésbe léptem. Fogadja Nagyságos Alispán ur kiváló tiszteletem jelentését, melylyel maradok Krasznahorkaváralja, 1915. szept. 12. kész szolgálja: *Széchenyi Aladár gróf.*”

Kegyeletos emlék. Dr. *Lichtschein* Adolf kir. tanácsos vármegyei tb. főorvos és a máv. orvosi tanácsadója elhunyt felesége emlékeztetére egy értékes ezüst serleget és egy szelencét adományozott az izr. hitközségnek. A kegyeletos emléktárgyakat *Singer* Rezső főrabbi szép beszéd kíséretében áldotta meg a templomban.

Gyászistentisztelet. A jövő esütörtökön délelőtt négy szerencsétlenül járt ménleplei katonáért gyászmisét tartanak a helybeli rkath. templomban, a melyen résztvesz a helybeli ménleplei legénysége — mint bajtársak — tisztjeik vezetése alatt.

Tanügyi áthelyezés. A vallás és közoktatásügyi m. kir. miniszter *Sztankovics* Károly zombolyai áll. segélyezett községi polg. fiúiskolai tanítót áthelyezte a dobsinai áll. polgári iskolához.

Eljegyzés. *Boross* József főgimnáziumunk rendes tanára és a helybeli arany ifjuság egyik kiváló tagja eljegyezte a bájos és kedves *Mester* Mariskát Debreczenben.

Esküvő. *Dinis* Lajos murányaijai körjegyző mult kedden vezette oltárhoz Felsősajón *Sartorius* Irénkét.

Postamesteri kinevezés. A keresk. m. kir. miniszter a kassai postaigazgatóság fenhatósága alá tartozó kövecsesi postahivatalhoz *Kubinyi* Zoltánné sz. Kubinyi Margitot postamesternévé nevezte ki.

Passió-játék. Kassán az „Ur Jézus élete és halála” című oberammergaui mintára rendezett passió-játékot szeptember 25 ike óta háromszor megismételték fényes sikerrel, nagy érdeklődés mellett. A passiójátékban nagy tettség mellett közreműködött dr. *Kálniczky* Géza kassa kir. táblai bíró két leánya: *Márta* és *Margit* s néhai *Altdorffer* István kir. táblai bíró két leánya: *Mercedes* és *Aglája*.

Halálozás. Kemencei *Kemenczy* Kálmán kassai polg. iskolai tanárt és nejét: a városunkbeli származású *Szabó* Erzsébetet mély gyász érte, amennyiben szép reményekre jogosító, kedves leányuk: *Kemenczy* Margitka okl. polg. isk. tanítónő folyó hó 1-én 21 éves korában, Kassán hosszas szenvedés után elhunyt. Hült tetemeit városunkba szállították s folyó hó 5 én délután a család és számos jó barátjuk őszinte részvéte mellett helyezték örök nyugalomra. A ravatal felett *Czinke* István esperes megható szép beszédet mondott. Az elhunytban *Lengyel* Pál unokahúgát, dr. *Kemenczy* Kálmán kassai lapszerkesztő pedig nővérét gyászolja.

Bugaczi *Michelek* *Manó*, megyénkbeli születésű egri prépost, kinek rokonsága Jánosiban lakik s ő maga is a nyarat évek óta Jánosiban töltötte, folyó hó 6 án Egerben hirtelen meghalt.

Hősi halál. *Csapó* Lajos városi adópenztárnok és neje derék fia: *Csapó* Kálmán, a beszercebányai 16-ik honvéddalozogezred legénye mult hó 23 án a harcstéren szerzett betegségében 27 éves korában elhunyt. A mélyen sujtott szülők iránt általános a részvétel.

Hivatásának áldozata. *Kovács-Sebestyén* *Endre* dr. királyi és közegészségügyi tanácsos, a III. osztályú vaskorona-rend tulajdonosa, Hontvármegyei tiszti főorvos, ipolysági kórházigazgató, ki városunkban sokszor vett részt a kórházban tartott szülészeti vizsgákon, f. hó 6 án éjjel 55 éves korában több heti sulyos szenvedés után a budapesti *István*-uti szanatóriumban meghalt. Halálát az ipolysági hadikórházban szerzett infekciós genyverés okozta. A kiváló tehetségű operateur a vidék egyik legkeresettebb és leghíresebb orvosa volt, kinek elhunyt a tudományra nagy veszteséget jelent. Özvegyének és négy gyermekének gyászában ezrek osztoznak. A holttestet Ipolyságra szállították és ott helyezték örök nyugalomra.

Temetkezési egylet gyűlése. Az általános temetkezési egylet rendkívüli közgyűlést mult vasárnap *Szabó* József alelnök vezetésével megtartották s az alapszabály módosítására vonatkozó választmányi javaslatokat a közgyűlés többek pártoló felszólalása után egyhangulag elfogadta.

„Keressd az Istent”. Megirtuk lapunk mult számában, hogy *Kemény* Lajos, a költői lelkű oszgyáni lelkész, ilyen címmel egy a háborus időhöz méltó és alkalmas imádságos füzetet írt, melynek ára 20 fillér és a tiszta jövedelem a megvakult és rokkant katonák javára fordítatik. Értésítjük a közönséget, hogy az imádságos füzet a szerzőnél Oszgyánban és ifj. *Rábely* Miklós könyvkereskedőnél Rimaszombatban 20 fillérért kapható; vidékre pedig ezen összeg és a 10 fillér postadíj beküldése ellenében expedíálják a füzetet.

A pályaválasztási tanácsadó díjtalanul ad tanácsot fiuknak és leányoknak a pályaválasztásra vonatkozó minden kérdésben Budapesten, hétfőn a IX. ker. *Ranolder*-u 22. kedden II. Margit-körut 21. pénteken a VII. Dohány-utca 65. sz. iskolába 6—8 ig.

A Gömörvármegye által építendő sárosi falu czéljaira adakoztak: *Kubinyi* Géza főispán 100, Rimaszombati Takarékpénztár 1000, Nagyrőcei Takarékpénztár 600, Nagyrőcei volt fürdőkonzorcium 600, Sajóvölgyi bank Rozsnyó 300, Kereskedelmi és Közgazdasági Bank Rimaszombat 200, Ajnácskői Takarékpénztár 200, Nagyrőcei Népbank 100, Jolsvai Takarékpénztár 100, Jolsvai műmalom 200, Rimaszécsi Takarékpénztár 100, Tiszolcei tkpénztár 100, Hitelszövetkezet Csetnek 50, Tornaljai takarékpénztár 500, Sárkány Miksa Csetnek 200, Csizfűrdő igazgatósága 100, Lemberger malomtulajdonos Felsőbalog 50, Általános bank fiókja Rimaszombat 100, Putnoki Takarékpénztár 1000, Komáromy István h. főszolgabíró Nándorvölgy 50, Garamvölgyi Takarékpénztár 150, Heinzelmann-féle vasgyár Híznóvíz 200, Miklóssy-féle aczelgyár Pelsőcz 100, Kraxner Imre Sajógömör 300, Nyustyai takarékpénztár 600, rimakokovai Knöpfler Károly 600, Hisnyai Heinzelmann Alfréd 500, Magyar üvegyár 100, Magnezit ipar r. t. 800, Cöburg hercegi vasgyárak 600, A 16 os gömöri népfölkelők Jolsva 100, Gömörmezei takarékpénztár és hitelbank Rimaszombat 600, Báró Hámos Lászlóné és br. Hámos Antal 600, Putnoki Hungária gőzmalom r. t. 1200, Soldos Árpád Runya 600, Tornaljai Bank r. t. 400, László Hugó Rimaszombat 50, sipeki Balás Lajos megyéspüspök 500, Rozsnyói Takarékpénztár r. t. 600, Gömörmezei nép és iparbank 600, Feled és Vidéke Takarékpénztár r. t. 200, Általános Magnezit r. t. 300 korona.

Értesítés. Rimaszombat város és vidékén lakó **szabó iparosokat** — kik otthon dolgoznak — értesítjük, hogy a nm. m. kir. kereskedelemügyi miniszter ur megkeresése folytán nagyobb mennyiségű **hadi munka** elkészítését vállaltuk, ugymint: **zubbonyt és nadrágot**. — A kik ezen munka készítésére igényt tartanak, sziveskedjenek mielőbb a Rimaszombati ált. ipartestület alkalmi érdekcsoport vezetője **JÓZSA Á. uri szabónál** jelentkezni, a hol bővebb felvilágosítás is nyerhető. 1—2

Koszorúmegváltás. *Lengyel* Pál helybeli birtokos nemes szívről szép tanúságot tett, mikor szeretett huga *Kemenczy* Margitka elhunyt alkalmából koszorúmegváltás címén lapunk szerkesztőségéhez a **háboruban megvakult katonák részére** 30 koronát szolgáltatott be. Az összeg átvételét nyugtazzuk itt és azt illetékes helyére fogjuk juttatni.

Adomány a vak katonáknak. A háboruban megvakult katonák javára dr. *Mihalik* Dezső vármegyei tiszti főügyész utján 10 koronát küldtek be *Lukács* Gézánéhoz, a segítő akció elnöknőjéhez s lovag *Keisler* Gusztáv ugyan e czélra 14 korona 4 fillért adott át. Az összeg átvétele hálás köszönettel nyugtáztatik e helyen is.

Rendőrségünk költözése. A helybeli rendőrség folyó hó 3 ikán átköltözött új helyiségébe a régi róm. kath. iskola emeleti helyiségeibe. Az emeleten kitisztogatott, újra festet, rendbehozott, világos helyiségekben kapott megfelelő elhelyezést a rendőrség tisztikara, legénysége, irattára, raktára, tolonczhelyisége s férfi és női zárkája.

Meleg ruhát a katonáknak. A hadsegélyző hivatal felhívást intéz a közönséghez, hogy *meleg ruhát, gyapju kapcsát, térdvédőt, érmelegítőt, sálát, lövészkesztyűt, baslikot* küldjenek. A hadsegélyző hivatal (Bpest képviselőház) tájékoztatóval szolgál és a készítéshez szükséges gyapjuanyag rövid idő múlva kapható lesz.

Baleset a gépelésnél. Egyházasbáston f. hó 2 án sulyos baleset történt a gépelésnél. *Ádám* József 9 éves iskolás fia *Molnár* J. gépezettől azt a megbízást kapta, hogy a lóherét dugdossa az ugynevezett dobba s a szerencsétlen fiu egy másik társával együtt lábával is dugdosta az etetőbe a lóherét. Bal lábával ekközben véletlenül elcsuszott s jobb lába oly mélyen került a dobba, hogy alszárát térdig teljesen szétroncsolta a gép. A szerencsétlen fiu nagy vérvesztést szenvedett s az első segélynyújtás után beszállították a sulyosan sérült gyermeket az itteni közkórházba, hol vasárnap reggel a zombját amputálták. A vizsgálat megindult, hogy terhel-e valakit gondatlanság vagy mulasztás.

CSARNOK.

Alázatosság a sors előtt.

Már én lehajtom fejem szeliden,
Alázat hordja minden léptemet,
Darócot öltök s vén templomokban
A hűdeg lépesön foglalok helyet.

Tömjén leng körül és a szájalom
Palástot terít minden sebemre
S én nyögve mondom oh mea culpa
Bánom, hogy lettem búra, teherre.

És bocsánatot kérek a sorstól,
Hogy szíszszenni mertem;
S kutyája voltam s néha merészen
Magamat, mint egy ember szerettem.

Hogy néha, néha szerettem volna
Csak egy félórát megállni lopva,
A hol az öröm bolondos kedvvel
Veszti a lelket édes mámorba.

S hogy vágni mertem, édes Istenem!
Több nyugalmat és kevesebb könyvet;
Barátot, asszonyt, néhány virágot
Hogy könyvem díja csak újabb könyv lett.

Hogy újra kezdtem mindig a harcot
S csak este láttam, hogy napom rohan;
Hogy lenni mertem, hogy senki vagyok,
Mind levezekem alázatosan.

Hindenburg.

Ha nemzete magyar volna,
Azt hinné az ember róla,
Hogy Hunyady János lelke
Kapott benne új életre.

Hunyadi a természete:
Kevés szava, sok nagy tette;
Csak éppen hogy kit űz futva
Nem a török, hanem muszka.

S magyar benne minden erény:
Isten előtt gyenge, szerény.
Szíve arany, lelke bátor,
Fut az ellen egy szavától.

Nekem furcsa, hogy e német
Úgy veri az ellenséget,
Mint a szitytyák, vagy a hunok,
A székelyek, a jászkunok.

Esküszöm és esküvésem
Legkeményebb kőbe vésem,
Hogy: ha már nem német lenne,
Magyarnak is beillene. *Telek A. Sándor.*

A ... határról.

Levelt írt az asszonykám,
Virágot tett bele;
A szívemnek, a lelkemnek
De jót is tett velem!

Messze vetett sorsom tőled
Aranyos kis párom,
Azt az időt, hogy lássalak
Alig-alig várom.

Boldog fészkem, mit elhagytam,
Tudom pusztá mostan,
Vígás helyett szomorúság,
Vert ma tanyát ottan!

Ne szomorkodj, azt üzenem,
Mert ha szemed könnyez,
Elborul két szép csillagom
És sötétség környez!

Sötétség a lelkem körül,
A szívemben bánat,
Hogyha látja csüggedésed,
Lelkem sír utánad.

Csak a testem vagyon „itten”,
Lelkem, szívem „ottan”,
Az „honn” maradt, mint már neked
Százszor is megmondtam!

Viseld gondját és ápolgasd,
Mig eljő az idő.
Hisz' azt mondják: lesz még egyszer
Lágy kenyérrel szőlő!

Virágodért virágot kapsz
Jóságos hű párom;
Tedd szívedre, viseld gondját,
Mig a harcot járom! *Uthy Béla.*

Orosz fogságban. Márkus Salamon itteni Kossuth-kávéháztulajdonos derék fia; Márkus Miklós ügyvédjelölt, kadét mult hó végén orosz fogságba esett.

Muzeumunk gyarapodása. A gömörmezei muzeum részére a Garamról következő adományok érkeztek: Egy sárgaréz tál óra üttő szerkezettel, Vojtko Kubada Mátyásné szül. Baran Máriától. — Egy iskola csengő a róm. kath. egyház nevében Dollák Rezső plébánostól, 1804-ből. — Egy sárga és vörös rézzel díszített nagy kanna a Kajaba-család nevében Ludwig Máriától. — Rimaszombatból: Lengyel Ivántól 3 darab német nyomtatvány 1848-49-ből. Egy darab latin nyomtatvány 1863-ban Krakó városában kiadva, a magyar nemzethez. Felszólítás a lengyel nemzet által. Mindezekért fogadják hálás elismerésünket és köszönetünket.

Az igazgatóság.

Apolló színház. Mult vasárnap is nagy közönség élvezte a mozi képeket, melyek mind elsőrangú látványok voltak és sok szórakozást nyújtottak a közönségnek. Ma délután 4 órakor és este ismét változatos programmal lesz érdekes előadás az Apolló színházban.

Nyugtázás és köszönetnyilvánítás. A Rimaszombati Nyomorék Otthon felszerelési költségeire rimakokovai Knöpfler Károly nagy birtokos 60 koronát juttatott az elnökséghez s Lengyel Györgyné egy használt ágyat adományozott az intézetnek. A nemeslelkű adományok átvételét lapunk útján is nyugtázza az Elnökség és az adományozóknak hálás köszönetét nyilvánítja.

Köszönetnyilvánítás. Lengyel Ivánné almát küldött a nyomorék otthonnak. — Hálás köszönetet mond *az elnökség.*

Nyugtázás. Knöpfler Károly a járásbíró-ság által részére megítélt tanudíjat: 24 koronát a vöröskereszt egyesületnek ajándékozta. Ez uton fejezi ki hálás köszönetét *az elnökség.*

Adomány. A vöröskereszt egyesület kórházának Lengyel Györgyné két kosár almát küldött. Hálás köszönettel nyugtázza *az elnökség.*

Nyugtázás. A rimaszombati koronás segélyező társaság hálás köszönettel nyugtázza a következő szíves adományokat: Császkóczy Károlyné urnő Meleghegyről 5 drb ing, 10 drb alsónadrág, 1 doboz tépés; Kiss Ferenczné urnő gyűjtése Gortvakisfaludról 26 drb alsónadrág, 25 drb ing, 4 drb törülköző, 3 drb lepedő; Csapó Lajos ur gyűjtése 6 kor. 7 fill; Francisci Ilona urhölgy Bakostörékből 1 kor.

Gőzfürdőm üzemét

látogatás hiányában folyó hó 10-ikén este **beszüntetem.**

Midőn ezen sajnálatos körülményt a t. czimű közönség tudomására hozom, nem mulaszthatom el köszönetemet nyilvánítani mindazoknak, kik pártfogásukkal üzememet támogatni szívesek voltak. **Varga Lajos.**

DEBRECZENI MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
(GYÁRTELEP ÉS IRODA: VARGAKERT, DÉLISOR 19. SZÁM.)

AJÁNlja RÉGI ÁRAKBAN

Tolórendszerű „HORTOBÁGYI-DRILL”
Kanalasrendszerű „HAZAI-DRILL”

Mütrágyaszóróval kombinált

2-4

„NAPOLEON-DRILL”

vetőgépeit, mely sorba vet és sorba trágyáz, továbbá egytetemes **aczélekéket**, S. V. jegyű 2, 3, 4 tagu **boronákat**, tárcás **répavágókat**, dobrendszereű **szecska-vágókat**, kukorica-ültető és morzsolókat.

Sziveskedjék árajánlatot kérni!

Eladó faj-gyümölcs.

Válogatott alma 50 fill., válogatott körte 50 fillérért kilogr.-t kapható:

Özv. Vashegyi Józsefnénál

Jolsva, (Gömörvármegye). 2-2

Kiadó lakás és bolthelyiség

Kossuth-utca 6. szám alatt lévő emeleti házban több rendbeli lakás bolthelyiséggel **azonnal kiadó.** Értekezni lehet **dr. Bródy Miksa** ügyvéd urnál.

13

Tojásos tarhonyát

tiszta nullás buzalisztból készítve 5 kilogrammos csomagokban 10 koronáért **bérmertve** szállítok a pénz előzetes beküldése ellenében **ZIEGLER F., Nagymegyer**, (Komárommegye).

Kiadó lakás és bolthelyiség

Andrássy-utca 1. számú házban egy szép, egészséges 3 szobás lakás és egy bolthelyiség **azonnal bérbé vehető.** Értekezhetni: **Andrássi fényképészszel.**

5*

Tanulóul

Egy 13-14 éves fiú — ki magyarul helyesen írni és kitógástalanul olvasni tud, **nyomdásztanulóul**; továbbá egy másik 13-14 éves fiú — ki írni és olvasni tud, **könyvkötőtanulóul** felfogadtatik **idősb Rábely Miklós Fia** rimaszombati könyvnyomdájába.

Eladó kútfelszerelés.

Egy használt, — némi javítást igénylő — szivó- és nyomószerezettel ellátott **kútfelszerelés** jutányos áron azonnal eladó.

Czim: megtudható a kiadóhivatalban.

Ujságpapíros

(csomagoláshoz) kereskedők, mérsárosok, hentesek részére jutányos áron kapható **e lap kiadóhivatalában.**